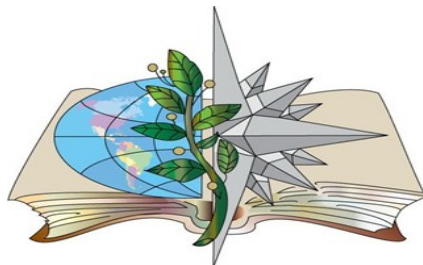

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
УКРАЇНСЬКЕ ГЕОГРАФІЧНЕ ТОВАРИСТВО
(МЕЛІТОПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ)
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ МІСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
ШУМЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЄПИСКОПА КОСТЯНТИНА
ПРЕСЛАВСЬКОГО (РЕСПУБЛІКА БОЛГАРІЯ)**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ІЗ МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**ПІВНІЧНЕ ПРИАЗОВ'Я:
ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ**

14-15 вересня 2017 року

Мелітополь – 2017

УДК 908(477.7)

П 32

Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, протокол № 9 від 19.12.2017 р.

П 32 Північне Приазов'я: проблеми регіонального розвитку у міжнародному контексті: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Мелітополь, 14-15 вересня 2017 року) / за ред. Л.М. Донченко, С.І. Пачева, І.А. Арсененко, О.В. Непши, А.М. Крилової. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2017. – 250 с.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за стилістику, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

ISBN

© Автори статей, 2017.

© Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2017.

З М І С Т

РОЗДІЛ 1. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНУ	8
<i>Байтеряков О. З., Гопенюк В. П.</i> Місце живопису в шкільному курсі географії	8
<i>Байтеряков О. З., Касьяненко О. А.</i> Поштові марки як засоби навчання географії	11
<i>Гришко С. В.</i> Періодизація історії створення та розвитку лісових насаджень Північно-Західного Приазов'я	13
<i>Донець І. А., Кондратенко А. І.</i> Сучасні процеси абразії в межах території Північно-Західного Приазов'я	17
<i>Дубяга С. М.</i> Екскурсія в природу як форма організації навчального процесу з природознавства у початковій школі ..	21
<i>Іванова В. М., Непша О. В.</i> Шляхи реалізації міжпредметних зв'язків в навчанні географії	24
<i>Іванюта Л. В.</i> Геоекологічні проблеми гідроресурсів Придніпровського регіону та перспективи їх подолання	27
<i>Ємельянов В. О., Прохорова Л. А.</i> Стан досліджень впливу океану на здоров'я людини та перспективні напрями наукових робіт з цієї проблеми в Україні	30
<i>Каленюк О. М.</i> Сучасний стан та використання мінерально-сировинної бази Запорізької області	34
<i>Карпенко А. В.</i> Гідроекологічний аналіз каскаду Дніпровських водосховищ	36
<i>Костін С. В.</i> Природоохоронна складова стратегії сталого розвитку України (на прикладі Херсонської області)	39
<i>Микула Д. В.</i> Карстоутворення як небезпечний екзогенний геологічний процес в межах Північно-Західного Приазов'я ...	42
<i>Михайлик О. М.</i> Екологічні проблеми протоки «Молочний лиман – Азовське море»	46

<i>Неліна К. Г.</i> Історико-географічні аспекти формування системи розселення Запорізької області (дофеодалний та феодальний періоди)	49
<i>Непша О. В., Варава Є. О.</i> Комплексна характеристика природи національного природного парку «Білобережжя Святослава»	53
<i>Непша О. В., Ковтун В. Ю.</i> Агрокліматичні умови ПСП «Новогригорівське» Генічеського району Херсонської області	56
<i>Непша О. В., Сақун М. М.</i> Ґрунтоутворювальні породи КСП «Воскресенське» Новотроїцького району Херсонської області	58
<i>Підгайна М. В.</i> Розвиток творчого світосприйняття учнів початкової школи на уроках природознавства	61
<i>Прохорова Л. А., Веремєнко О. В.</i> Сучасний стан та перспективи розвитку сонячної енергетики в Україні	63
<i>Прохорова Л. А., Денисова А. Ю.</i> Взаємозв'язок евтрофікації та геоекологічного стану берегової зони Азовського моря (в районі міста Генічеськ)	67
<i>Прохорова Л. А., Зав'ялова Т. В., Непша О. В.</i> Геоекологічні проблеми земельних ресурсів та ґрунтів басейну річки Молочної	70
<i>Сақун Т. О.</i> Динамічний розвиток гравітаційних процесів берегової лінії Північного Приазов'я	73
<i>Стецишин М. М., Непша О. В.</i> Особливості поширення сучасних гравітаційних процесів на території Північно-Західного Приазов'я	76
<i>Тамбовцев Г. В., Антоненко В. А., Чорнобай В. В.</i> Теоретичні основи міжпредметних зв'язків на уроках географії	79
<i>Тимашова В. І.</i> Деякі аспекти соціальних досліджень в роботі з молоддю на Мелітопольщині	83
<i>Третьяк О. Ю.</i> Якість ґрунтів Генічеського району Херсонської області	86

<i>Ситник О. І., Рак А. В.</i> Болота Черкаської області та їх значення для збереження біорізноманіття	90
<i>Владев Д.</i> Приложение на картите на действителните наклони в регионалните географски проучвания	96
<i>Пенерлиев М.</i> Селата в Приморска Добруджа – класификация според степента им на обезлюдяване	104

РОЗДІЛ 2. РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....

<i>Абдуллаєв А. К. огли, Нестеров О. С.</i> Методи розвитку витривалості борців вільного стилю.....	115
<i>Абдуллаєв А. К. огли, Ребар І. В.</i> До питання про спеціальну силову підготовку борців вільного стилю	118
<i>Білан Я. О.</i> Використання флорболу як засобу розвитку координаційних якостей учнів основної школи	121
<i>Дубяга С. М.</i> Роль фізичної культури для дітей молодшого шкільного віку	123
<i>Зав'ялов А. О.</i> З досвіду проведення уроків фізичної культури з елементами футболу в початковій школі	127
<i>Іваненко В. В.</i> Мета та завдання олімпійської освіти молоді	131
<i>Карабанов Є. О., Купреєнко М. В., Непша О. В.</i> Формування культури здоров'я в процесі фізичного виховання школярів	134
<i>Ковальчук О. В., Непша О. В.</i> Здоровий спосіб життя як складова культури здоров'я учнів загальноосвітніх шкіл	137
<i>Котова О. В.</i> Професійна майстерність вчителя фізичної культури	140
<i>Мерзлікін А. Є.</i> Витривалість як фундамент досягнення спортивних результатів легкоатлетів	143
<i>Суханова Г. П.</i> Форми і засоби лікувальної фізичної культури на заняттях з фізичного виховання зі студентами спеціальної медичної групи	146

<i>Ушаков В. С.</i> Теоретичні основи оздоровчого плавання	149
<i>Христова Т. Є.</i> Фізичне виховання студентів з ожирінням ..	152
<i>Чорнобай Ю. О.</i> Структура гуманістичної спрямованості особистості вчителя фізичної культури	156

**РОЗДІЛ 3. ІСТОРИКО-АРХЕОЛОГІЧНА СПАДЩИНА
ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ** 159

<i>Буцький П. Е.</i> Джерела з історії заліснення Північно-Західного Приазов'я (XIX – поч. XX ст.)	159
<i>Волобуєв М. І.</i> Щодо питання археологічної спадщини народностей Мелітополя доби залізного віку	164
<i>Гапотій В. Д.</i> Захист авторського права та права інтелектуальної власності кафедрою права МДПУ як центру юридичної освіти регіону	166
<i>Гудзь В. В., Письменна А. С.</i> Радянська репресивна політика в усній історії Голодомору на Мелітопольщині	169
<i>Мінкова О. Г.</i> Стан і перспективи вдосконалення експертизи проектів нормативно-правових актів в Україні ..	175
<i>Пачев С. І., Твердохліб Н. Ю.</i> Відновлення аграрного сектора економіки на Мелітопольщині у другій половині 40-х – на початку 50-х рр. XX ст.	178
<i>Пачев С. І., Крилова А. М.</i> Досвід Болгарії на шляху євроінтеграції: 1990-2007	181
<i>Пачева В. М., Панченко Ж. В.</i> Гідроніми Запорізького Надазов'я як складова частина топонімії України	185
<i>Попенко Я. В.</i> Адміністративно-кадрова специфіка правничої підготовки в Мелітопольському регіоні	188
<i>Радченко А. А.</i> Особливості єврейської колонізації в Катеринославській губернії	191
<i>Ситник О. М.</i> Щодо питання про нематеріальну культурну спадщину етнічних меншин Північно-Західного Приазов'я	196

<i>Худяков М. С.</i> Суспільно-політичний устрій Давнього Риму напередодні та на початку пунічних війн.....	199
<i>Шкода Н. А., Ворох Р. С.</i> Причини появи дитячої безпритульності в Україні в 20-х – першій половині 30-х років ХХ ст.	209
<i>Koleva K.</i> Visualization of the Mediaeval World Heritage Properties in Shumen Region, North East Bulgaria	213

РОЗДІЛ 4. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я.....	215
<i>Арабаджі О. С., Левада О. М., Топалова О. І.</i> Застосування таблиць Шульте в краєзнавстві	215
<i>Арсененко І. А., Донець І. А., Ковтун А. В.</i> Організація туристичних маршрутів в межах природоохоронних територій Запорізького Приазов'я	218
<i>Арсененко І. А., Донченко Л. М., Абдураїмова А. Р.</i> Міжнародний туризм, як складова частина туристичного регіонаознавства	221
<i>Арсененко І. А., Хомотюк Д. М., Тригуб М. М.</i> Проблеми використання рекреаційно-туристичного потенціалу Запорізького Приазов'я	223
<i>Байтеряков О. З., Чеберяк А. О.</i> Мелітопольський центр туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді в системі дитячо-юнацького туризму	225
<i>Струкова Я. О., Орешкова О. М.</i> Основні проблеми розвитку туристичної галузі в Україні	228
<i>Топалова О. І., Воронцов В. В.</i> Теоретичні аспекти соціального туризму	234
<i>Хрущ Ю. М., Діоба К. І., Хитрова Г. О.</i> Вплив туризму на розвиток економіки України	237
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	242

РОЗДІЛ 4. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я

УДК 908:159.953.5

ЗАСТОСУВАННЯ ТАБЛИЦЬ ШУЛЬТЕ В КРАЄЗНАВСТВІ

Арабаджі О. С., Левада О. М., Топалова О. І.

Підготовка фахівців гуманітарних наук вимагає корінної зміни стратегії й тактики навчання у вищому навчальному закладі. Наразі активні методи навчання (проведення тестування, ділових ігор, тренінгів, застосування опорних сигналів) ще недостатньо впроваджуються у формат навчального процесу. Більш широке застосування активних освітніх технологій має поживати та забезпечити креативним наповненням аудиторне і позааудиторне навчання [1-3].

Мета статті – висвітлити можливості застосування таблиць Шульте, як одного з видів новітніх педагогічних технологій в краєзнавстві та на прикладі м. Мелітополя розробити таблиці Шульте.

Таблиця Шульте – випадково розташовані числа (або інші об'єкти) для тренування швидкого їх знаходження по порядку (квадрат зі сторонами 20-25 см, який розбивається на 25 осередків в хаотичній послідовності). Застосовується для дослідження та розвитку психічного темпу сприйняття, зокрема швидкості зорових орієнтовано-пошукових рухів (що є основою швидкочитання), дозволяє розширити поле зору (широке поле зору скорочує час пошуку інформативних фрагментів текстів). Правила тренування на таблицях Шульте полягають в наступному: вказувати цифри-об'єкти необхідно у зростаючому порядку (від 1 до 25). На тренінгах цифри вказуються тільки поглядом, а час зчитування однієї таблиці не має перевищувати 25 секунд, але для географів ці вимоги не обов'язкові. При роботі з таблицями Шульте слід пам'ятати, про те, що тренування не є самоціллю, а головне – розширення поля зору, запам'ятовування відповідних об'єктів [2].

В статті реалізовано спробу висвітлити можливості застосування таблиць Шульте як одного з видів педагогічних технологій в краєзнавстві, запропонувати ряд «ресурсно-туристських опорних сигналів» (останні об'єднують архітектурно-історичну, природну, біосоціальну складові). Застосовуються для дослідження та розвитку психічного темпу сприйняття, зокрема швидкості зорових орієнтовно-пошукових рухів (що є основою швидкочитання), дозволяє розширити поле зору (широке поле зору скорочує час пошуку інформативних фрагментів текстів). Аналіз значної кількості рекреаційно-туристських об'єктів м. Мелітополя дав можливість виділити основні з них, які відповідають критеріям гетерогенності (різноманітності), значущості, контрастності (рис. 1).

Рис. 1 Рекреаційно-туристські ресурси м. Мелітополя в таблиці Шульте

Пояснення до рис. 1:

1. Сквер «Площа Сливен»;

2. Ілля Стамболі;
3. Парк культури і відпочинку імені Максима Горького;
4. Головний бренд м. Мелітополя – черешня;
5. Страусина ферма «Страус-Південь»;
6. Будинок Мінаша;
7. Стела на честь Дня народження міста;
8. Герб міста Мелітополя;
9. Старе єврейське кладовище;
10. Микола Філібер;
11. Пам'ятник Тарасу Шевченку;
12. Інтеркультурний музей «Кале», ресторан «Крим», кафе «Чір»;
13. Собор Олександра Невського;
14. Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила»;
15. Пам'ятник Володимиру Висоцькому;
16. Садиба зеленого туризму «Гостини у Валентини»;
17. Стадіон імені Олега Олексенка;
18. Міський краєзнавчий музей;
19. Пам'ятник Богдану Хмельницькому;
20. Пам'ятник Героям - підпільникам;
21. Пам'ятник Івану Мічуріну;
22. Чоловічий монастир Святого Сави Освяченого;
23. Пам'ятник пам'яті Чорнобилю;
24. Скульптурна композиція Остапу Бендеру;
25. Пам'ятник Андрію Корацькому

Висновки та пропозиції:

1. На прикладі м. Мелітополя розроблені та запропоновані адаптовані до географічних дисциплін таблиці Шульте, які виступають «опорними сигналами» ресурсно-туристського регіонального поля України.

2. Застосування активних методів навчання, в т.ч. адаптованих до географічних дисциплін таблиць Шульте, сприяє концентрації, розвитку, тренуванню уваги та мислення

(індивіда та групи) та виступає чинником об'єктивного сприйняття природних, суспільно-політичних, економічних явищ та процесів.

3. Технологія використання таблиць Шульте може бути застосована як до класичних географічних (економічна і соціальна географія, фізична географія материків і океанів, краєзнавство, етногеографія, географія світового господарства).

Список використаної літератури та джерел

1. Бейдик О. О. Застосування активних методів при викладанні рекреаційно-туристичних дисциплін у вищих навчальних закладах / О. О. Бейдик // Туристично-краєзнавчі дослідження: Збірник наукових статей. — Випуск 7. — К.: Інститут туризму ФПУ, 2007. — С. 214–227.
2. Бейдик О. О. Застосування таблиць Шульте при вивченні рекреаційно-географічних дисциплін / О. О. Бейдик, Ю. В. Тертична // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 4. «Географія і сучасність» [зб. наукових праць]. — К.: 2011. — Вип. 14 (26). — С. 91–97.
3. Бондарчук Л. І. Методи активного навчання в курсі «Основи педагогічної майстерності» / Л. І. Бондарчук, Е. І. Федорчук // Вища і середня пед. освіта. — Київ, 1993. — № 16. — С. 51–56.

УДК 338.48-6:502(1-751)(477.7)

ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ В МЕЖАХ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ ЗАПОРІЗЬКОГО ПРИАЗОВ'Я

Арсененко І. А., Донець І. А., Ковтун А. В.

До основних негативних аспектів охорони природи в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду Запорізького Приазов'я належить відсутність контролю за